

ENGELSK SPRINGER SPANIEL

- en kamouflerad arbetsmaskin

Text: Inger Handegård
Foto: Inger Handegård & Gry Stenvold

Springern är en mycket gammal stötande fågelhundras som har hållit sig ganska konstant i både typ, storlek och bruksområde genom flera hundra år. Runt 1900 var det ganska flytande gränser mellan flera av spanielraserna -men springern har varit i stort sett oberörd av de flesta modenycker. Springern är inte lika docksöt som cockern. Den har aldrig haft samma status som settern och är inte lika "barsk" som schäfern.

FÅGELHUND ENBART TILL FÅGELJAKT?

Att rasen är en stötande fågelhund betyder att en rastypisk springer ska ha ett snabbt, energiskt och uthålligt sök med bra kontakt med föraren inom skjuthåll (ca 30 meter). Hunden måste dessutom vara mycket samarbetsvillig och lättdresserad, den måste kunna jobba i både tät vegetation och i vatten. Den måste vara duktig på att följa spår. Den måste kunna apportera både fågel och vilt med mjuk mun och den får inte vara skottberörd.

Det är springerns rastypiska jakttegenskaper som gör den så väl ägnad som spårhund, sökhund, lydriad och agility och som familjehund och promenadkamrat.

Många av dagens springer, oavsett linjer, har dessa rastypiska bruksegenskaper. Många används till jakt, men ännu fler är det som har fått nya uppgifter. Om du vill ha en allsidig, arbetsvillig, livlig och social hund som inte är rädd, som håller sig till huset och som inte sticker bygden runt så fort den är lös, som går ihop med barn, hundar och andra husdjur, som inte har ett starkt försvar, som inte är för platskrävande varken i huset eller i bilen och som är lätt nog att kunna lyftas och som kan användas till det mesta från agility, lydriad, blodspår, eftersök, småviltsjakt och brukshundsarbete - då är springer en ras du bör titta närmare på. Men för att kunna trivas med rasen måste du vilja ha en hund som följer dig där du är, också i huset, som inte gillar att stå ensam i en hundgård, som det måste spenderas tid på både

när det gäller pälskötsel, träning och motion, som äter allt ätligt den kommer över, som faller och som aldrig kan låta en gytjepöl bara ligga där. Och att vara klar över att springern hittar alla dina svaga sidor och utnyttjar dem. Dessutom föredrar den att ligga högt och mjukt - gärna i husets bästa stol och i din säng. Humoristiskt vett och självironi hos ägaren är alltså en klar fördel!

INGEN HOMOGEN RAS

Under mitten av förra århundradet delade engelsmännen rasen i två delar. Utställning (show dogs) och jakthundar (field trial eller working). Hundar från utställningslinjer är ofta större, tyngre, trögare och mer pälsrika än den ursprungliga springern var, medan hundar från rena jaktlinjer ofta är mindre, längre i kroppen/lägre ben och har full turbo. Många workingar har avlägsnat sig så långt bort från rasstandarden exteriört, med högt ansatta öron, bred skalle, spetsigt nosparti samt en bred och rokokoformad front att de inte längre räknas som rastypiska i utställningsringen. Amerikanerna gick sin egen väg och avlade fram sin utställningstyp - "flashy" hundar utan fläckar i det vita. Merparten av Norges springer - även de som används till jakt och brukarbete, är hundar från utställningslinjer. Men att kombinera både exteriör och goda bruksegenskaper är svårare och ger inte samma snabba framgång i avelsarbetet som att koncentrera sig på en enkel egenskap. Vissa få jägare samt polis och tullväsen har under senare år importerat springer av working typ från Sverige och England.

Rasstandarden har nästan varit oförändrad sedan den blev skriven runt 1900 och på utställning döms alla springrar efter samma standard. En springer ska vara en livlig, trevlig och samarbetsvillig hund byggd för hårt arbete. Springern är inte byggd för största möjliga fart, men fart i kombination med styrka och uthållighet. Skulderhöjden är ca 51 cm och vikt ca 23 kg. En springer av den storleken är stark nog att jobba hela dagen och liten nog att kunna ta sig fram överallt.

Färgen är vit med svarta eller leverbruna tecken och fläckar. Dessutom kan bägge dessa färger ha tantecken. Standarden säger ingenting om hur hunden ska vara tecknad och förhållandet mellan vit och färgad päls. Det finns ljusa springer med tecken bara över ögon, på öron och några fläckar på ryggen och det finns mörka springer som bara har vitt på bröstet, under magen och på benen. Vissa har mycket fläckar i de vita partierna - andra har få.

Springern har stor passion för vatten och klarar som regel inte att låta bli en vattenpöl.

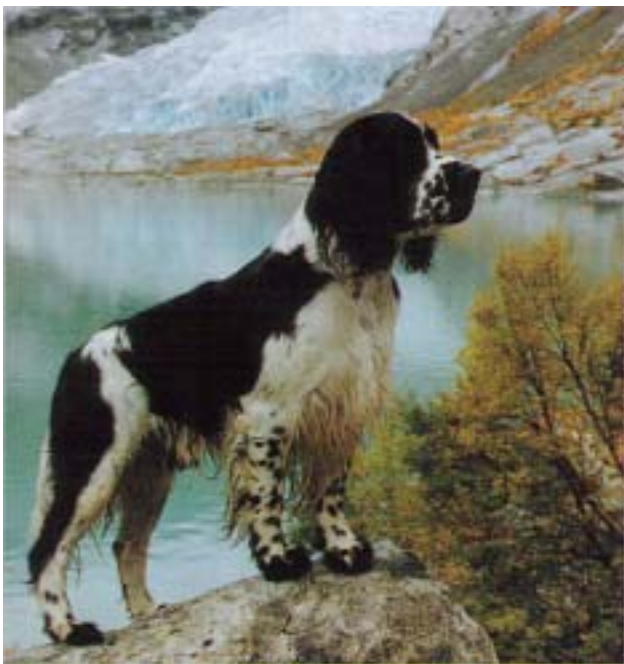

SPRINGERN I DAGENS SAMHÄLLE

Springern används till småviltsjakt så som skogsfågel, hare, and, fasan, beckasiner och ripa. Den söker inte av ett lika stort område som en stående fågelhund och den tar inte stånd - men eftersom du som jagar har goda kunskaper om var viltet sitter kan jaktutbytet ändå bli bra. Dessutom slipper du att leta efter en hund som står stånd, för en jaktdresserad springer har du hela tiden inom synhåll och skjuthåll. Jakt med stötande hund är en spännande jaktform där saker sker fort och där det ställs krav på jägarens skyttekunskaper. Och efter skottet har de eftersökshunden och apportören på plats med en gång.

Springern är bland de bästa i klassen när det gäller eftersök. Den är uthållig i sökandet, den är mycket spårivrig och noggrann och den är svår att distrahera när den jobbar. En springer kan spåra det mesta från ripa till älg och järv. Om du prioriterar jakt på hjortvilt framför att ha hunden hela tiden inom skott-håll, kan du också ha glädje av en springer som kortdrivande eller i lina, allt beroende på hundens egenskaper och terrängen det jagas i. Att driva viltet över en kort sträcka med skall, är inte ett önskat beteende i förhållande till regelverket - för jaktprov, men det finns flera springer som jagar precis så.

Det är de rastypiska jaktegenskaperna där hunden söker inom skott-håll efter alla former av vilt som gör springer så passande för jobbet som narkotika- och bombhund. För hunden spelar det ingen roll vad den jagar, bara den får jobb och belöning! Dessutom, förutom bra och uthålligt sök och stor koncentrationsförmåga är springern mycket miljöstark och tar sig lätt fram överallt. Den går gärna på släta, gungande underlag, upp och ner för öppna trappor och mörka och bullriga områden är inga problem! Den härdiga storleken/vikten samt en otrolig kroppskontroll, smidighet och spänst gör att den kommer fram på de allra flesta ställen. Och kniper det är de lätta nog att lyftas. Fler springer tävlar med fina resultat inom lydnad och agility. Rasen är lättlärd, men kan mista mycket av sin fart och

Springern från sin bästa sida - vaken, aktiv, samarbetsvillig, vacker med lättskött päls - bra exteriör och goda bruksegenskaper i en och samma hund

glädje om den tränas för mycket på detaljer varje dag. Som unghund är springern mycket livlig, som vuxen måste du ha tagit vara på denna livlighet för att ha något att gå på i de högre klasserna. Få har tills nu, fått upp ögonen för springern som tävlingshund inom bruks. Detta, trots att lydnad, apportering, spår och sök har varit en viktig del av sprinterns arbetsuppgifter genom tiderna. Att söka är ju nästan identiskt med spanielns jaktsök! Det är inte så mycket svårare att hitta en människa än det är att hitta en tryckande kanin eller fasan, i varje fall inte när man är glad i människor och mat. Springern har precis börjat visat framfötterna som räddningshund, både under sommar, vinter och ruinsök. Uppgiften är att få förare och instruktörer som förstår att springern är en hund med mycket bestämda meningar om hur terrängen ska genomsökas. Mönstret kan därför se ostrukturerat ut, som om hunden inte utnyttjar vinden, eventuella spår och terräng till fullo. Har hunden en gång förstått att använda vinden och vittringen, ja, då provar den detta nästa gång också.

SPRINGERNS SVAGA SIDOR

Det ska inte döljas att springerns bruksegenskaper varierar en hel del från linje till linje och från individ till individ. Från extremt arbetsvilliga, snabba och nästan stressiga individer till ganska så lugna och tunga »klumpar» utan motor. Du som vill ha en springer att jobba med, bör därför först använda tid på att känna rasen så bra som möjligt. Att välja valp efter föräldrar och linjer som har gett goda arbetshundar i flera generationer är det säkraste om målet är en arbetshund! Genomsnittsalvpeten blir vanligtvis något mellan sina föräldrar, på gott och ont. Om någon i familjen vill ställa ut (om inte annat för att kunna uppnå en championat titel inom jakt, bruks, LP, AG eller spår) bör också föräldrarna ha en rastypisk exteriör och inga diskvalificerande fel.

En genomsnittlig springer är en sund och frisk hund som uppnår en hög levnadsålder. HD finns nog (ca 10% i Norge, högre i andra länder) och ibland dyker det upp ögonsjukdomar som PRA, glaukom och katarakt (under 2%). När det gäller andra sjukdomar är hud och immunförsvar överst på listan. Detta kan ge utslag som klåda, hudutslag, mjäll och öron- och läppinfektioner. Men det visar sig att hundar som får regelbunden och korrekt pälskötsel, som trivs genom regelbunden motion, frisk luft och sysselsättning, som får ett torrfoder av hög kvalitet och inte minst lite fleromättat fett (matolja) i maten, har en betydligt mindre förekomst av sådana problem än andra springer. Som springerägare har du alltså en stor möjlighet att förebygga sjukdomar, och detta är mycket enklare och rimligare än att kurerat!

PÄLSEN MÅSTE SKÖTAS

Den korrekta springerpälsen består av släta täckhår och kort, mjuk underull. Pälsen ska vara så tjock att den beskyddar mot kvistar, taggar, väder, vind och vatten, men inte så riklig och av en sådan kvalitet att den tar med sig skogen hem, tar lång tid att torka och kräver mycket skötsel. Men även en korrekt päls behöver regelbunden pälskötsel! Varje dag går du igenom pälsen och öron med fingrarna. Låt detta bli kvälens kelstund! Under dagar med kramsnö tar du bort snön med hjälp av ljumt vatten och kammar igenom tovarna som

bildats. Täck eller spray som hindrar snön att fastna i håret är en stor fördel! En gång i veckan används en grov kam och en karda som körs genom håret. Samtidigt kollar du klor, öron och tänder. Använd en helt tät stålkam (Spratt 72 - 73) på hals, rygg och sidor. Var tredje vecka klipper du tassarna, runt örongången och på insidan av öronen, halsen från öra/ögon ned till bröstbenen, hasor och det långa håret som sitter innerst på svansen. Till slut tunnare du den översta tredjedelen av örat och reducerar längden på svanshåren. När hunden faller måste du använda mer tid med den täta stålkammen plus att du använder fingrarna att massera och rycka den döda ryggpälsen. Det är denna regelbundna användning av finkammen och plockningen med fingrarna som ger hunden en glänsande och välskött päls livet igenom.

Vissa har en päls som kräver betydligt mer arbete än detta. Om hunden har mycket ullig päls på rygg och i behäng kräver den mycket av dig som ägare. Men du har inte så många alternativ, antingen lär du dig att sköta pälsen själv eller så betalar du andra för att göra det åt dig. Om du inte orkar sköta pälsen är klippning ett sista alternativ. Prova dock att låta hunden få behålla sin rasprägel så att den inte ser ut som om den har varit i krig med gräsklipparen.

HÅRD I SKINNET - MJUK I SINNET!

En springer med stor jakt och arbetslust är en krävande hund! Speciellt unghundsperioden kan vara slitsam. Min mans kommentar då han upplevde sin första springerhund i huset efter att ha haft både älghund, dunker och rot-tis var. "Herregud - den är vettlös!" Det springs, det leks, det härjas och allt som kan bäras på bärs på. Och människor är till att hoppa och klättra på, upp i ansiktet ska de på alla - gammal som ung! Här kommer jag - världens vackraste och tuffaste unghund! Det positiva är att även om du aldrig hittar två skor av samma slag, att soffkuddarna ligger på ett helt annat ställe än där du lade dem och det onämbara från tvättkorgen nu ofta ligger mitt på golvet - så är det lite som

blir förstört. Det ska dödas - men inte mer än att samma byte kan dödas en gång till.

Springern är ingen modig och hård hund. Den kan tåla det mesta kroppsligt, men du måste vara snabb i din bestraffning, konsekvent och framför allt mycket duktig på att berömma, förstärka och belöna. Var inte rädd för att sätta klara gränser - men var samtidigt noga med att du är en trygg punkt för valpen. Som hundhund kan springern få perioder där den nästan är rädd för sig själv. Men nyfikenheten och jaktlusten är så stor (förutom matlusten) att det inte är mycket som ska till för att övervinna rädslan. Kel, beröm, mat, dummie och tennisboll är ofta mycket effektiva förstärkare medan många inte gillar de hårda kongarna.

Använd valp- och unghundsperioden till att lära hunden de grundläggande sakerna som nej, ja, kom och sitt. Låt den få utveckla luktsinnet, koncentrationsförmågan och lusten att bära. Lär hunden att den MÅSTE vänta för att få lov att jobba, att den måste se på dig för att få jobba mer. Att vara lydig alltid är positivt - men att inte lyssna får negativa konsekvenser. Men ta inte ner den livliga unghunden för långt. De flesta vuxna springer lugnar ner sig MYCKET. Det är ofta som att slå på en strömbrytare. Har du varit för sträng och tjtat för mycket kan du riskera att sitta med en liten och kuvad arbetshund. Lär också hunden att vara själv, både i bilen och hemma. Detta kan vara en prövning både för hund och ägare eftersom springern från början är programmerad att följa med dig överallt! Var tålmodig och kom ihåg att saker och ting tar tid. En vuxen springer kan vara lika mycket själv som vilken annan hundras som helst, men som ung tycker de att ensamheten är ett hårt straff.

Låt den unga hunden få utlopp för sin otroliga energi genom att låta den spring lös i terrängen på ställen där den inte kan göra skada. Gå utanför stigen och låt hunden få tid att utveckla ett sökmönster. Lär den att det är dess jobb att passa på var du är, inte omvänt! Ge den arbetsuppgifter och stränga regler, och håll de regler du sätter! Att motionera hunden lugn är däremot en dålig lösning! Det samma gäller

En working springer är en springer från rena jaktlinjer där det inte läggs någon vikt på hundens exteriör. Detta är snabba, energiska och mycket samarbetsvilliga hundar för speciellt intresserade.

Som eftersökshund efter både småvilt och hjortvilt är springern i sitt esse

boll och pinnkastning. Ett gott råd är att alltid stanna med unghunden när den ska ut. Även om springern är knuten till dig med starka band ska du inte lära den att klara sig på egen hand.

VÄGEN VIDARE

Svenska, amerikanska, engelska och australiska importörer har gett oss en stam med osedvanligt vackra springrar som ofta placerar sig högt på utställningar i tävling med andra raser. Flera av dessa importörer har också visat sig vara duktiga arbetshundar. Vi har fått en stam av springer som både ser bra ut och som kan jobba. Vissa har dessutom tagit in workinger från Sverige och har gjort mycket bra ifrån sig på jaktprov. Polis och tullväsen har också tagit in en rad workinger från engelska "polishunduppfödare" och enskilda valpar från dessa kombinationer har annonserats som trevliga familjehundar utan att potentiella köpare blivit informerade om att detta är en jakt- och brukshund för speciellt intresserade!

Personligen tror jag att en splittring av rasen med att koncentrera avel på ett fåtal egenskaper är det värsta vi kan göra - i varje fall på längre sikt. En rastypisk exteriör, rastypiska bruksegenskaper, god hälsa, ett trevligt sinne och hundar som behåller dessa egenskaper i hög ålder måste vara målet för oss alla. För mig är en duktig jakthund med en otypisk exteriör jämställd med en vacker springer med otypiska bruksegenskaper. Jag är också mycket betänksam om framtidens uppfödare och valpköpare som inte har tillräckliga grundkunskaper om jakt med stötande hund och vilka egenskaper en springer måste ha för att fungera till detta. Det finns människor i dag som tror att en stressad springer som förföljer viltet långt utanför förarens kontroll

är en springer med stor jaktlust och rastypiska bruksegenskaper. Stor jaktlust har den - men den har liten samarbetsvilja och är svårare att dressera, därmed är den inte en rastypisk springer. Att bevara alla egenskaper i en och samma hund - då får vi den specialist som vi alla är på jakt efter - oavsett användning.

Att vara vacker är inte detsamma som att vara dålig på jakt. Att vara duktig är inte detsamma som att vara snygg. Att vara importerad är inte detsamma som att vara bra. Samtidigt måste vi också acceptera att vi uppfödare har olika mål med vår uppfödning. Vissa vill prioritera goda jakthundar, andra en bra exteriör. Bra sinne och sundhet är en självklarhet oavsett övriga prioriteringar. Ett minimikrav också när det gäller exteriör och bruksegenskaper hade kanske varit för rasens bästa. Spridningen inom en och samma kull kommer alltid att vara stor - oavsett hur mycket vi än försöker specialisera vår avel. Då är det viktigt att uppfödaren har tillräckliga kunskaper att välja rätt valp till rätt valpköpare - och att valpköparen vet hur man utvecklar valpen vidare till en vuxen springer. Ställ krav på avelshundarna, ställ krav på uppfödaren och ställ krav på valpköparen. Men, kom också ihåg att ingen kan garantera något hur goda intentioner de än må ha. Men det finns en sanning i ordspråket som säger "Du får den hund du förtjänar!"